

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY-ÉRTÉKELÉS

2017. május

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság

Vízjelző és Vízrajzi Főosztály

Vízrajzi Monitoring Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2017. május 8.

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

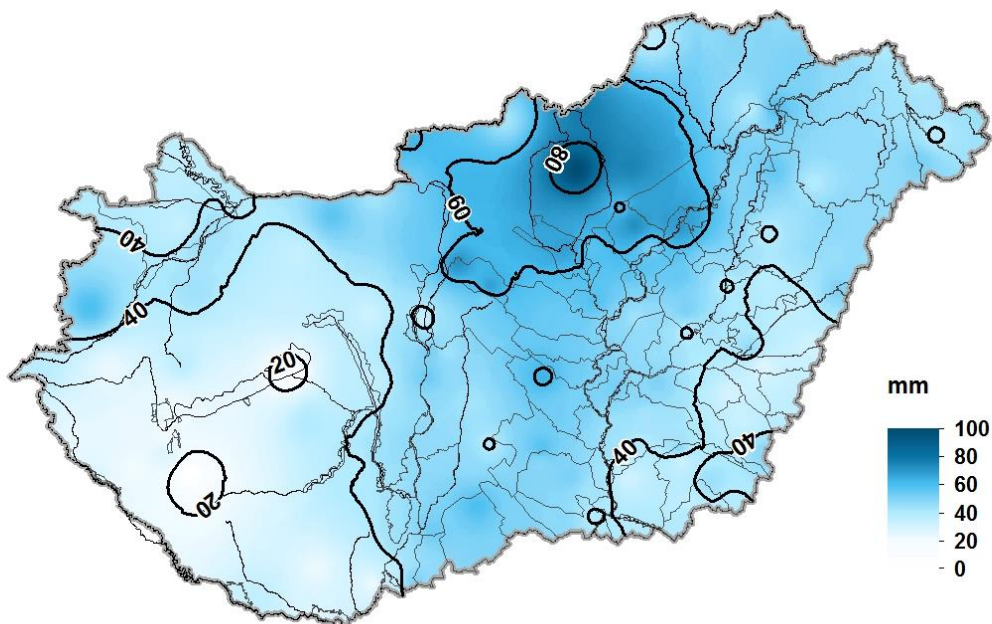
Csapadék

2017 áprilisában az ország területére lehullott csapadék mennyisége 11 mm (Nemeskisfalud) és 99 mm (Kékestető) között alakult. Az országos területi átlagérték 44 mm volt, ami 1 mm-rel (mintegy 2%-kal) kevesebb a viszonyítási időszak (1971-2000) április havi átlagánál.

Az április havi csapadékmennyiség az ország túlnyomó részén kissé elmaradt az átlagostól. A legnagyobb csapadékhiány a Balaton térségében a Nyugat- és a Dél-Dunántúlon jelentkezett. Ugyanakkor Budapest térségében, valamint az Északi-középhegység nyugati és középső részén átlagosnál több csapadék hullott.

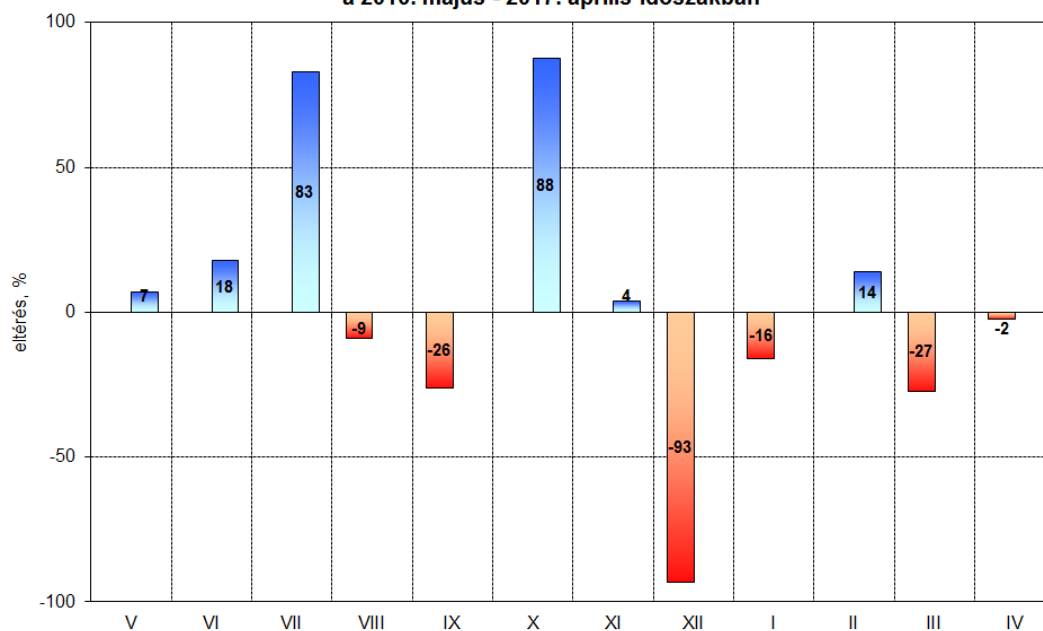
Országos áttekintésben az áprilisi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (44 mm) Nemeskisfalud, a legnagyobb csapadéktöbblet (32 mm) Kékestető állomáson fordult elő.

A 2017. április havi csapadékösszeg területi eloszlása

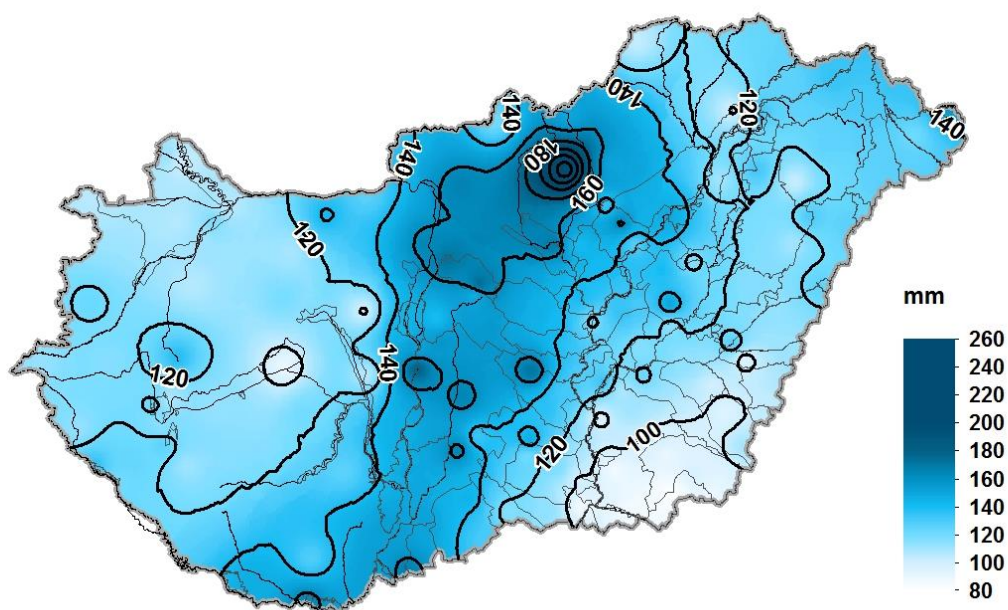

Az alábbi szövegközi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való relatív eltérését.

A havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (%) a 2016. május - 2017. április időszakban

A 2017. január - április havi csapadékösszeg területi eloszlása

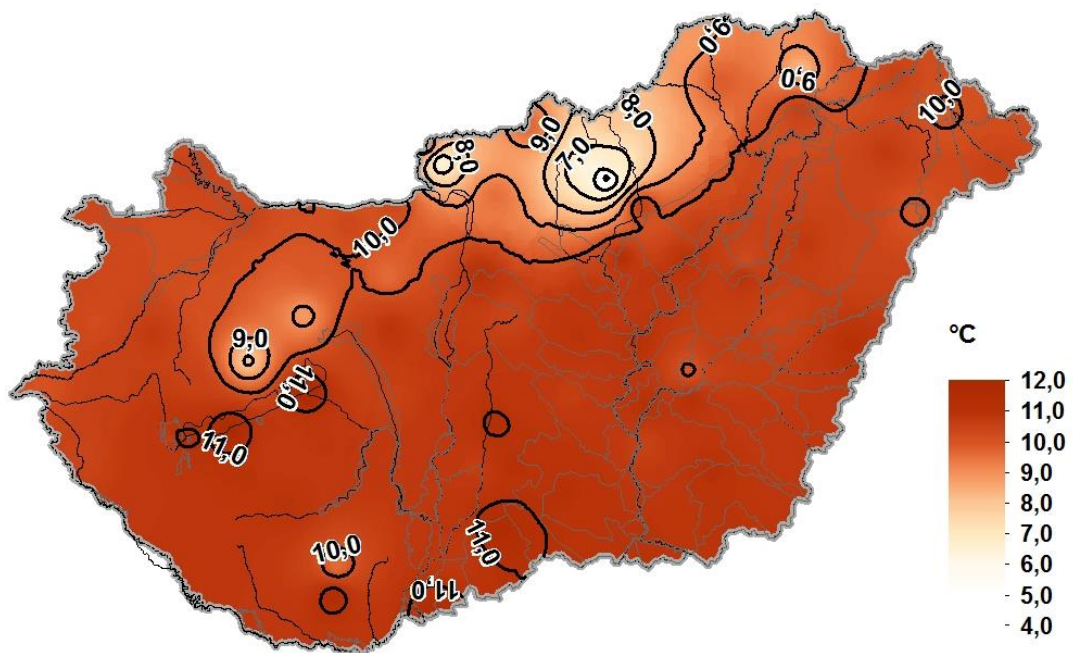
A 2017. január-április időszakban lehullott csapadék mennyisége 81 mm (Pitvaros) és 250 mm (Kékestető) között alakult, az országos területi átlagérték 127 mm volt, ami az időszakos átlagnál 11 mm-rel (mintegy 9%-kal) kevesebb. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 4 havi csapadékhiány (78 mm) Tés, a legnagyobb csapadéktöbblet (56 mm) Kékestető állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

Az április havi középhőmérséklet $4,9^{\circ}\text{C}$ (Kékestető) és $11,5^{\circ}\text{C}$ (Siófok) között alakult, az országos területi átlagérték $10,2^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) áprilisi átlaggal megegyezett.

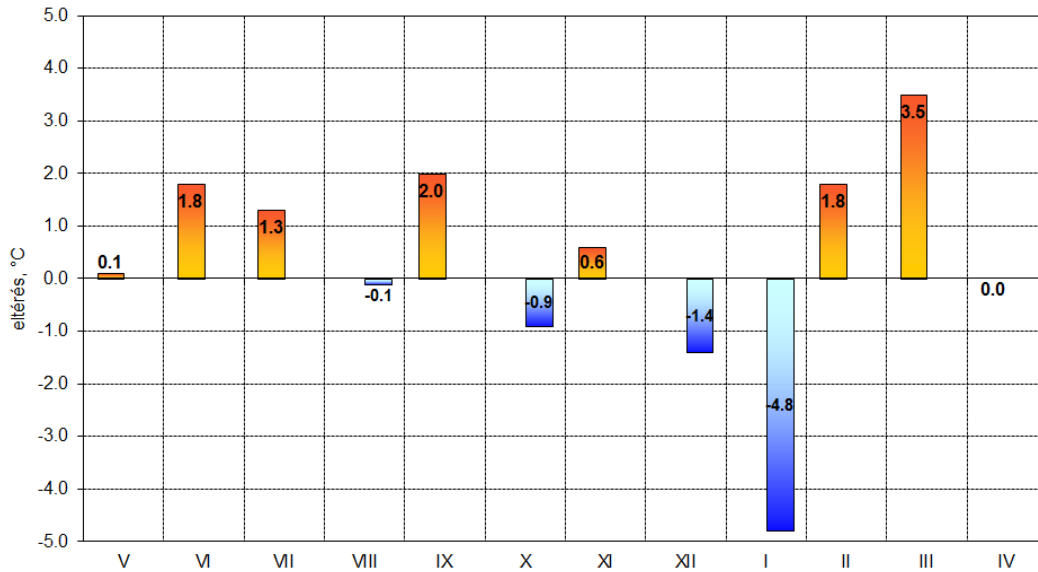
Országos áttekintésben az átlagos április havi középhőmérséklethez képest a legnagyobb negatív eltérés ($1,1^{\circ}\text{C}$) Mezőtúr, a legnagyobb pozitív eltérés ($1,0^{\circ}\text{C}$) Jászapáti állomáson fordult elő.

A 2017. április havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2016. május - 2017. április időszakban

Talajnedvesség

Síkvidékeinken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma április végén az egy hónappal korábbi állapothoz képest lényegesen magasabb volt. A nedvességtartalmat a Kisalföldön, a Mezőföldön és az Észak-Alföldön a 60-75% közötti, a Dráva menti síkságon és az Alföld többi részén a 45-60% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma áprilisban síkvidékeink területén az egy hónappal korábbi állapothoz képest kissé csökkent. A hónap végén általában az 55-85% közötti telítettségi értékek voltak a jellemzők.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma áprilisban alig változott. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a 75-95% közötti telítettségi értékek jellemezték.

Talajvíz

Magyarországon áprilisban – az érintett területek arányát tekintve – közel azonos volt az emelkedéssel és a süllyedéssel jellemezhető területek nagysága, a változások jellemzően a -25-25 cm közötti értéktartományban helyezkedtek el. Nagyobb süllyedés (~30 cm) csak a Dráva-menti síkság területén és a Sajó torkolatvidékén mutatkozott. A márciusi közepes vízszinteknél nagyobb értékek fordultak elő a Kisalföld egyes községeiben, a Mezőföld északnyugati részén, a Duna-Tisza köze déli és északkeleti térszínein, a Hevesi-síkon, továbbá a Tiszántúl területének legnagyobb részén.

Az 1971-2000. közötti időszak április havi átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör a síkvidéki területek legnagyobb részén. A legjelentősebb (200-300 cm, illetve azt meghaladó) eltérések a Duna-Tisza köze északnyugati és délkeleti részén, a déli országhatár mellett és a Mátra előterében mutatkoztak. A Nyírség keleti és déli részén, a Tiszaháton, a Szatmári-síkság térszínein 100-150 cm, a Tiszántúl más, érintett községeiben

50 cm-nél kisebb különbség-értékek mutatkoztak. A dunántúli síkvidékeken jelentős kiterjedésű süllyedések alakultak ki, melyek maximuma mindenhol kisebb volt 75 cm-nél.

A viszonyítási időszak átlagértékénél kissé magasabban (0-25 cm) helyezkedett el a talajvíztükör a Mezőföld északkeleti felén, a Duna-Tisza köze délnyugati és keleti peremvidékén, a Tisza völgsíkján Tiszafüred és Csongrád között, Tiszántúlon a Hajdúság déli részén, a Berettyó völgyében a Körös-Maros köze északi, nyugati és délkeleti peremterületén.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2017. április hónapban az 1971-2000. közötti időszak április havi átlagértékénél ~40 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

A havi rendszerességgel közreadott VHTE célja, hogy a hazai vízháztartási helyzetről átfogó képet nyújtson és a várható térbeli és időbeli változásokról is tájékoztassa az érdeklődőket. A kiadvány megszokott tartalmát az év folyamán folyamatosan bővítjük az új kutatási eredményeknek köszönhetően, bízva abban, hogy az újdonságok minden felhasználó számára segíti az adott időszak, országos vagy regionális hidrometeorológiai folyamatainak pontosabb megismerését.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) a vízgazdálkodási feladatok megoldásának operatív támogatása, az aszály és vízhiány jelenségének jobb megismerése érdekében új módszertan bevezetését határozta el. Az elmúlt évtized eseményei rávilágítottak arra, hogy az értékelés és a beavatkozás gyakorlatát is meg kell változtatni annak érdekében, hogy a megelőzés kerüljön a tevékenységek homlokterébe. Az aszály és a vízhiány által okozott gazdasági károk volumene több 10 milliárdos nagyságrendet ér el egy-egy átlagos évben, így a vízgazdálkodás területén is paradigmaváltás szükséges a hatékony válaszok kidolgozásához.

A március végi állapotokhoz képest az ország teljes területén lényegesen kedvezőbb vízháztartási állapottal zárult az április, a figyelembe vett 16 mérőállomás többségénél a sokévi átlag körül alakulnak a víztartalékok. Jelenleg az ország területének túlnyomó részén nem beszélhetünk aszályról (vízhiányról), egyedül a Dél-Alföld az a régió, ahol jelentősebb területi kiterjedésben enyhe aszály kialakulására van esély.

Átlagos májusi csapadékviszonyok mellett jelentős aszály kialakulásával nem kell számolnunk, esetleges csapadékszegény időszak bekövetkezése esetén viszont területileg differenciáltan, először a Dél-Alföldön, majd az Észak-Alföldön és a Kisalföldön számíthatunk aszály kialakulására.

Belvízi helyzetértékelés

2017 áprilisában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 149,94 millió m³ volt, ami 20,46 millió m³-rel (mintegy 12%-kal) maradt el az előző havi értéktől. Az április havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán 3 VÍZIG működési területén fordult elő – jellemzően az előző hónapról áthúzódó és fokozatosan csökkenő területet érintő – belvívelöntés. A belvívelöntések maximális kiterjedése országos összegen 1746 ha volt.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2017 áprilisában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 3,20 millió m³-rel (mintegy 4%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2017. április 21-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint a május átlagos hőmérsékletű és az átlagosnál kissé szárazabb, a június az átlagosnál melegebb és átlagosan csapadékos, a július az átlagosnál melegebbnek és szárazabbnak érkezik.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
május	15,0 – 17,7 (15,6)	30 – 80 (61)
június	18,5 – 20,4 (18,6)	55 – 100 (75)
július	20,2 – 22,6 (20,4)	35 – 70 (64)

Az OMSZ 2017. május 8-án kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban térben és időben meglehetősen változékony, tavasz végi időjárásra lehet számítani. Az időszak közepén – május 11-13. között – elsősorban az ország északkeleti részén sokfelé várható jelentős mennyiségű csapadék. Pénteken – területi átlagban – a 24 órás csapadékösszeg helyenként elérheti a 15-20 mm-t. Ezt követően a csapadékhajlam átmenetileg csökken. Az időszak utolsó napjaiban újabb csapadék érkezésére lehet számítani, de ennek mennyisége – területi átlagban – valószínűleg nem haladja meg az 5 mm/nap értéket. Az időszak első harmadában erős lehűlés várható, amit a hét közepétől erőteljes, gyors melegedés vált fel. Ekkor a napi középhőmérsékletek várhatóan eléri, helyenként kissé meghaladják az időszakos átlagot. Újabb lehűlés az időszak végén valószínű.

Vízháztartási előrejelzés

2017. április végén az előző év azonos időszakával összehasonlítva országos viszonylatban nagyon hasonló vízháztartási helyzet volt jellemző.

A hosszú távú meteorológiai előrejelzés májusra az átlagosnál kissé szárazabb és átlagos hőmérsékletű időjárást valószínűsít, aminek alapján az ország nagy részén átmeneti vízháztartási helyzet várható.

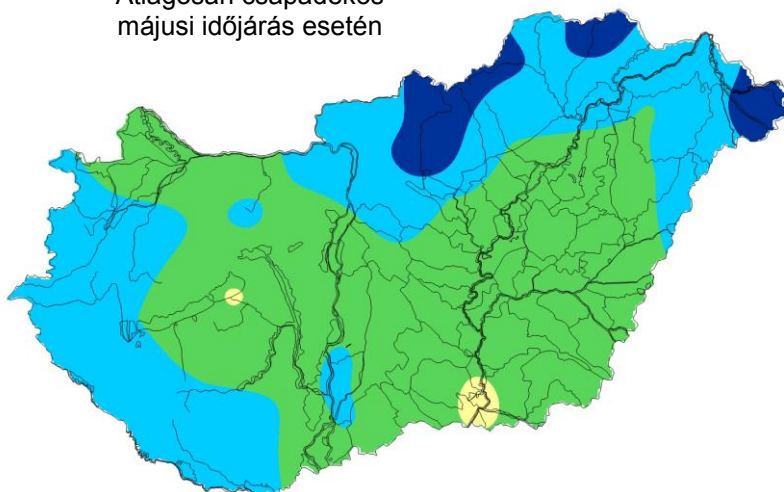
Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a május havi vízháztartási helyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb
májusi időjárás esetén

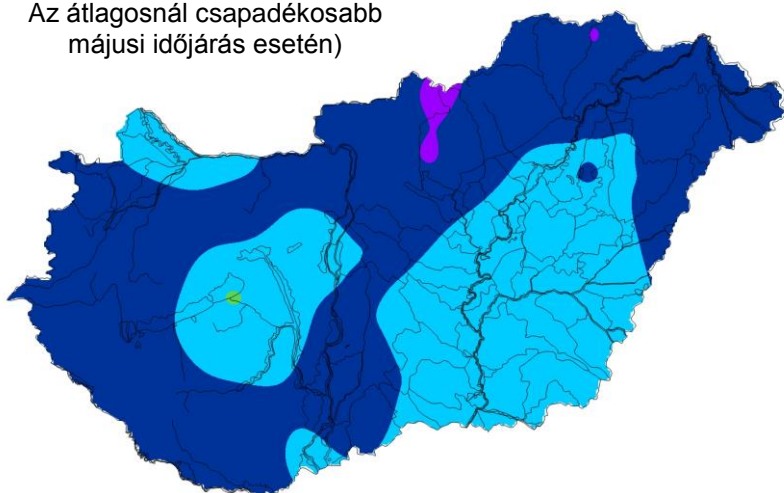

GVM

Átlagosan csapadékos
májusi időjárás esetén

Az átlagosnál csapadékosabb
májusi időjárás esetén)

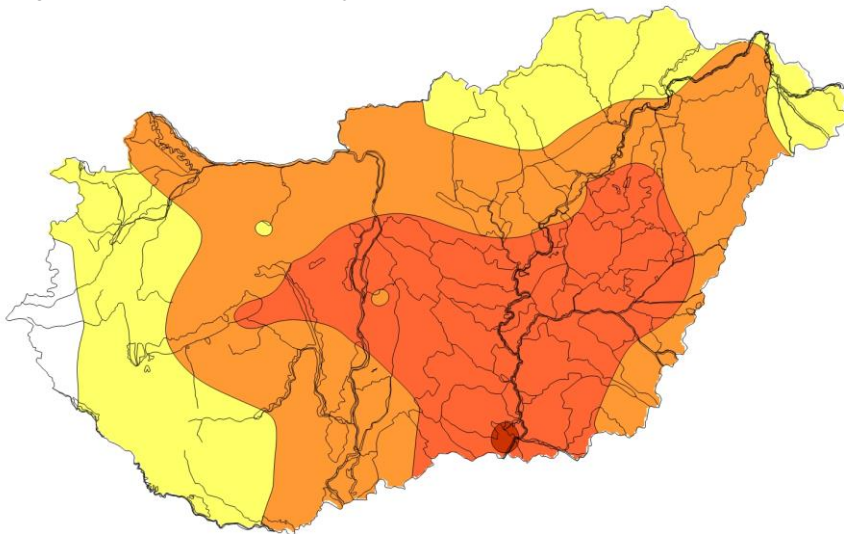

Aszály-előrejelzés

Az egész mezőgazdasági év aszályosságát a májusi csapadékból képződő víztartalékon kívül döntően a három nyári hónap (június-július-augusztus) csapadékossága fogja meghatározni. Amennyiben ez az időszak csapadékszegény és meleg lesz, az aszály közepes fokozata az Alföld nagy részén kialakulhat, sőt az Alsó-Tisza-vidéken erős aszály előfordulhat. Átlagos további időjárás esetén csak Alsó-Tisza-vidék területén lehet számítani enyhe aszály kialakulására.

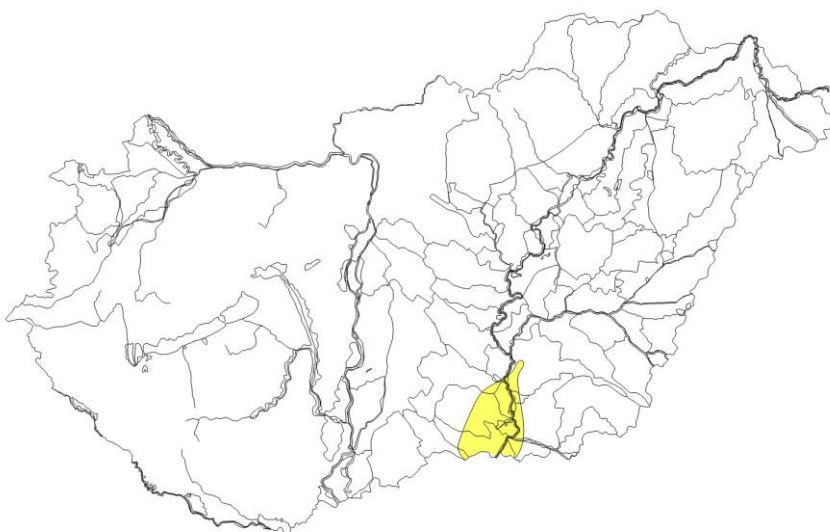
Az alábbi ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük az idej aszályhelyzet várható alakulását.

Az átlagosnál szárazabb további időjárás esetén

PAI (°C/100mm)

Átlagosan csapadékos további időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.